

S T E N O G R A M A

discuțiilor purtate cu ocazia primirii delegației de partid și de stat a R.P.R. de către tovarășul Mao Tze-dun în ziua de 8 octombrie 1964

La discuții au participat:

- din partea română tovarășii: I. Gh. Maurer, Emil Bodnăraș, Paul Niculescu-Mizil, Dumitru Gheorghiu. Au asistat tovarășii: Budura Romulus - interpret și Mateescu Constantin - stenograf;

- din partea chineză tovarășii: Mao Tze-dun, Liu Sao-tzi, Ciu En-lai, Den Siao-pin, Ciu De, Pîn Cijen, Li Sien-nien, U Siu-ciuan, Uang Ping-nan, E Hu-șeng. Au asistat tovarășii: Lu Ci-sin, interpret și trei stenografi.

Discuțiile au început la ora 18,00.

Tov. Mao-Tze-dun:

S-au limpezit toate problemele.

Tov. I. Gh. Maurer:

Este adevărat, n-a rămas nici una nelimpezită.

Tov. Mao Tze-dun:

V-ați întâlnit cu tovarășii coreeni, cu tov. Toi En Ghen, v-ați întâlnit cu albanezii?

Tov. I. Gh. Maurer:

Ne-am întâlnit cu tovarășii coreeni. Cu tovarășii albanezi ne-am întâlnit cu diferite ocazii, fără a purta discuții.

Tov. Mao Tze-dun:

V-ați întâlnit cu conducători ai țărilor africane?

Tov. I. Gh. Maurer:

Cu conducători ai țărilor africane nu ne-am întâlnit în mod special. Inșă discuții, schimburi de idei în legătură cu problemele noastre am avut cu coreenii, vietnamezii și polonezii.

Tov. Mao Tze-dun:

Este bine.

Cu tovarășii polonezi este bine să facem cît mai multe schimburi de vederi.

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este și părerea noastră, că este bine să stăm de vorbă mai ales cu polonezii, cu italienii.

Tov. Emil Bodnăraș:

Si cu alții cînd va fi prilejul.

Tov. Mao Tze-dun:

Si cu tovarășii germani.

Tov. I. Gh. Maurer:

Cu germanii o să stăm de vorbă, dar mi se pare că în momentul de față este mai greu de discutat, deși s-ar putea să se creeze acum condiții mai bune.

Tov. Mao Tze-dun:

După mine, în viitor va fi posibil.

Tov. Emil Bodnăraș:

Este acum o delegație a noastră la aniversarea lor în frunte cu tov. Ceaușescu. Germanii rîndul trecut, cînd a fost o delegație a noastră la înmormîntarea lui Grotewohl, în frunte cu tov. Alexandru Drăghici, membru al Biroului Politic, au încercat de cîteva ori să-l convingă ca noi să participăm la Consfătuirea din decembrie. Este posibil ca ei să repete această stăruință acum și aceasta va prilejui o discuție, dusă de tov. Ceaușescu cu toată fermitatea pe această chestiune.

Tov. I. Gh. Maurer:

Acum însă cu nemții nu o să discutăm în contradictoriu de pe poziții de opoziție, ci dacă s-ar putea discuta liniștit. Probabil că condiții de felul acesta s-ar putea crea.

Tov. Mao Tze-dun:

Si noi vedem așa.

Statele Unite și Germania Occidentală luptă să cîștige Germania răsăriteană. Dacă Hrușciov va face concesii și în această problemă, atunci tov. Walter Ulbricht va trăi foarte greu. Asupra lui se exercită presiuni din două părți. Una din partea lui Erhard și una din partea lui Hrușciov. Presiuni vin din ambele părți. De aceea trebuie să-l sprijinim pe Walter Ulbricht, oricît ne-ar înjura.

Tov. I. Gh. Maurer:

Trebuie să vedem cum evoluează lucrurile.

Tov. Mao-Tze-dun:

În ciuda înjurăturilor care le debitează la adresa noastră, noi trebuie să-l sprijinim. El nu poate să nu ne înjure; dacă nu ne înjură, nu poate trăi. Spuneți dv., ce fel de ciocniri de interese sînt între Germania răsăriteană, tov. Ulbricht și noi și ce fel de ciocniri de interese sînt între ei și dv.? Oare i-ați asuprit, sau ei v-au asuprit pe dv.?

Tov. Emil Bodnăraș:

R.D.G. nu, dar vechea Germanie a avut cu noi unele socoteli.

Tov. Mao Tze-dun:

Este vorba de Germania democrată de astăzi. Pericolul actual îl constituie Germania occidentală.

Tov. Ciu En-lai:

Boltz, ministrul de Externe, este sigur că S.U.A. vor organiza împreună cu Germania occidentală forțele nucleare multilaterale și este foarte îngrijorat de lucrul acesta. S.U.A. au declarat în mod deschis că dacă se va realiza un acord asupra forțelor nucleare multilaterale și se va pune în fața lui Hrușciov un asemenea acord, atunci Hrușciov va accepta și lucrul acesta.

Tov. I. Gh. Maurer:

Aici este o împrejurare foarte interesantă. Acum cîteva luni am avut o discuție cu Hrușciov în legătură cu crearea forțelor nucleare multilaterale în cadrul NATO, în cadrul căreia el înclina către acceptarea acestui lucru.

Tov. Emil Bodnăraș:

Considerîndu-l ca un rău mai mic.

Tov. I. Gh. Maurer:

A fost chiar o notă pe care am primit-o din partea lui Gromîko în acest sens, însă s-a opus mai ales Ulbricht și Gomułka.

Tov. Mao Tze-dun:

Pentru că acesta este prejudiciul tuturor țărilor socialiste, aduce prejudicii dv., Germaniei răsăritene, Poloniei, Cehoslovaciei, Ungariei.

Tov. Ciu En-lai:

Procedeul lui Erhard va fi următorul: va duce întîi

discuții cu S.U.A., cu Marea Britanie și apoi cu Uniunea Sovietică.

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este sigur.

Tov. Ciu En-lai:

Iar procedeul lui Johnson, când va fi ales președinte al S.U.A., va fi următorul: el va face întâi o vizită în Marea Britanie, apoi în Germania occidentală și în sfârșit în Uniunea Sovietică.

În momentul când s-a încheiat Tratatul tripartit pentru interzicerea parțială a experiențelor nucleare, Rusk a declarat că forțele nucleare multilaterale nu înseamnă răspîndirea armei nucleare.

Tov. Mao Tze-dun:

Ce înseamnă nerăspîndirea armei nucleare? Aceasta înseamnă că ei nu vor să răspîndească arma nucleară în țara noastră, în Polonia, în România. Este adevărat că nu vor lucra acesta. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, ei vor să răspîndească arma nucleară în Germania occidentală, în India, Japonia și chiar în Italia. Deci sînt două fețe: una adevărată și alta falsă. Se vede că nu vor să răspîndească arma nucleară nici în Indonezia și nici în China și nici în țările din Europa răsăriteană, adică nu vor s-o răspîndească în țările care sînt hotărîte să lupte împotriva imperialismului. Iar în țările capitaliste se admite să se răspîndească arma atomică.

Tov. Emil Bodnăraș:

Germania occidentală este astăzi aliatul cel mai puternic al S.U.A. pe continentul european.

Tov. Mao Tze-dun:

Este adevărat. Scopul nostru este să determinăm Germania occidentală să se ridice împotriva imperialismului american. Oare nu este bine să facem ca Marea Britanie, Franța, Italia, Germania occidentală și Japonia să lupte împotriva S.U.A.?

Tov. Emil Bodnăraș:

Sigur.

Tov. Mao Tze-dun:

Hrușciov vrea ca toate aceste țări să lupte împotriva noastră. Dar evoluția evenimentelor internaționale nu va merge pe linia care o dorește el. Țările capitaliste ca Marea Britanie,

Franța, Italia, Japonia vor merge pe drumurile lor proprii. Acum S.U.A. este aceea care controlează aceste țări, nu Uniunea Sovietică, nici țara dv., nici Ulbricht, nici Gomulka, nici Sukarno și nici noi. Putem noi oare să controlăm Japonia, Germania occidentală, Italia, Marea Britanie? Nu, nu putem. S.U.A. le controlează și controlul S.U.A. a stîrnit împotrivirea Franței.

Tov. Liu Sao-tzi:

Dar Hrușcirov ajută S.U.A. ca să controleze aceste țări, iar noi ajutăm aceste țări să lupte împotriva controlului S.U.A. Nici Hrușcirov nu poate controla Germania occidentală, Franța, Italia și Marea Britanie.

Tov. Mao-Tze-dun:

Dar el este în stare să facă un nou München, să facă o alianță formală anticomunistă. De fapt atît Erhard cît și Japonia vor lupta împotriva S.U.A. Dar pentru aceasta este nevoie de timp, de 5-10 ani. Vedeți, acum Franța s-a ridicat și produce încurcături Statelor Unite ale Americii. Acum putem să vedem că și japonezii au început să facă lucrul acesta.

Tov. Emil Bodnăraș:

Si în Marea Britanie sînt fenomene de natura aceasta, dezacord față de politica americană în multe probleme. Dacă nu luăm decît embargoul față de Cuba: Englezii nu țin pasul cu dictatul american.

Tov. Mao Tze-dun:

Nu se supun.

Tov. Emil Bodnăraș:

Nu se supun.

Tov. Mao Tze-dun:

Există două țări mari: S.U.A. și Uniunea Sovietică. Conducătorii Uniunii Sovietice vor să ne controleze pe noi, țările socialiste. Ei vor să controleze țări ca Irân, R.A.U., Indonezia, adică țările naționaliste și să controleze unele țări din Africa, cum este Algeria. După cum cred eu, în cele din urmă ei nu vor putea controla pe nimeni. Hrușcirov vrea să pozeze în tată și să controleze pe fii. Cînd fiii cresc mari, atunci nu mai ascultă pe tatăl lor. Așa se întîmplă într-o familie. Dacă totuși vrea să-i controleze, fiii nu-l mai ascultă. Cu atît mai mult cînd este vorba de țări, de partide, cărora nu le convine să fie controlate. Eu nu cred că Ulbricht și Jivkov se simt așa de bine

cînd sînt controlați.

Tov. Emil Bodnăraș:

Probabil nu se simt bine.

Tov. Mao Tze-dun:

Nu se simt prea bine. Dacă ei nu se vor lăsa controlați de Hrușciiov, atunci Hrușciiov va căuta un al doilea Ulbricht sau un al doilea Jivkov, care să-i înlocuiască pe primii.

Partidul dv. este un partid unit și de aceea n-au ce face.

Tov. I. Gh. Maurer:

Este, este un partid unit.

Tov. Mao Tze-dun:

Nu știm dacă Partidul Muncitoresc Unit Polonez este unit sau nu prea?

Tov. I. Gh. Maurer:

Nici noi nu știm prea bine.

Tov. Mao Tze-dun:

După cum cred eu, cunoașteți ceva. După mine, polonezii nu sînt așa de uniți. Problema este așa: Gomulka n-a ridicat steagul patriotismului, steagul socialismului, al egalității în drepturi, al independenței. Dacă el ar ridica sus acest steag, atunci el i-ar putea uni pe toți tovarășii polonezi. În Polonia există grupări de dreapta și de stînga. După cum știu eu, dacă Gomulka va ridica steagul acesta, atunci tovarășii care fac parte din aripa de stînga nu-i vor face greutăți.

Tov. Uang Ping-nan:

Zambrovski, reprezintă forța cea mai de dreapta în Polonia. Înainte Hrușciiov era împotriva lui Zambrovski, acum însă Hrușciiov caută să-l atragă de partea lui.

Tov. Mao Tze-dun:

În unele țări asiatice, ca de exemplu în Cambodgia - Sianuk, în Pakistan - Ayub Chann luptă împotriva controlului S.U.A. și în felul acesta ei au putut să unească majoritatea poporului din țara respectivă. Proamericani joacă un rol mult mai mic. Sianuk nu vrea să accepte ajutorul economic și militar al S.U.A. A izgonit consilierii americani și pe ambasadorul S.U.A. Americani n-au ce să facă. Ayub Chann mai vrea ajutor american. Ministrul de Finanțe al Pakistanului este un proamerican. Pakistanul este împotriva S.U.A. pentru că S.U.A. ajută India să lupte împotriva Pakistanului.

Aveți relații diplomatice cu Pakistanul?

Tov. I. Gh. Maurer:

Nu, tovarășe Mao Tze-dun. Acum, la înapoiere spre țară, am cerut dreptul de a ateriza pentru o escală tehnică la Caraci. Cu această ocazie Ayub Chann mi-a propus o discuție, o conversație. Ne-a întrebat dacă am fi dispuși să stăm o zi de vorbă. Noi am răspuns că ne vom opri. De la Caraci vom zbura la Peshavar, unde se găsește Ayub Chann și vom fi oaspeții lui pentru o zi. Este probabil că în cadrul acestor discuții se va ridica și problema relațiilor diplomatice, pentru că noi avem cu Pakistanul relații economice destul de importante.

Tov. Mao Tze-dun:

Aveți schimburi comerciale cu Pakistanul în domeniul petrolului?

Tov. I. Gh. Maurer:

Acum avem o serie de produse pe care le exportăm acolo. Si ei au o serie de produse care ne interesează. Relațiile economice au bază de dezvoltare. Până acum însă n-am avut relații diplomatice. Au fost mai multe sondări din partea Pakistanului și noi am răspuns că sîntem în principiu de acord, dar lucrurile au rămas așa. Faptul că Ayub Chann a cerut această conversație cu noi - nu noi am cerut-o - înseamnă că el vrea să meargă ceva mai departe în normalizarea relațiilor.

Tov. Mao Tze-dun:

Volumul schimburilor comerciale dintre țara dv. cu India este mai mare sau mai mic decît volumul schimburilor comerciale cu Pakistanul?

Tov. I. Gh. Maurer:

Cu India este mai mare.

Tov. Emil Bodnăraș:

Sînt relații mai vechi.

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi cumpărăm din India destul de mult minereu de fier.

Tov. Mao Tze-dun:

Vreau să vă întreb dacă ați luat poziție în problema Cașmirului?

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi, în ultima vreme, n-am luat poziție împotriva Cașmirului.

Mai înainte, la O.N.U., noi am adoptat poziția care a fost adoptată de toate țările socialiste și pentru care la timpul său a fost de acord și Pakistanul, aceea de a scoate problema de la Consiliul de Securitate și a recomanda părților să o rezolve între ele. De atunci însă n-am mai avut prilejul de a lua poziție în problema Cașmirului.

Tov. Emil Bodnăraș:

Alta decât aceasta.

Tov. Mao Tze-dun:

Această problemă este o problemă cheie. Hrușciov stă de partea Indiei și de aceea Pakistanul este nemulțumit.

Tov. Ciu En-lai:

Poziția noastră în problema Cașmirului este următoarea: în trecut noi am avut poziția că această problemă trebuie să fie rezolvată prin consultări între cele două țări. Acum însă am adăugat că această problemă trebuie rezolvată potrivit voinței populației de acolo. Hrușciov spune că această problemă este rezolvată, recunoscând suveranitatea Indiei asupra Cașmirului. Acum există o nouă evoluție, pentru că Pakistanul s-a ridicat în mod hotărât împotriva acestei păreri a Uniunii Sovietice și de aceea Uniunea Sovietică adoptă o atitudine mai șovăitoare în Consiliul de Securitate.

Tov. Emil Bodnăraș:

Astăzi noi am văzut o informație potrivit căreia Hrușciov l-ar fi invitat pe Ayub Chann să facă o vizită în Uniunea Sovietică.

Tov. Ciu En-lai:

Ca să realizeze un echilibru.

Tov. Mao Tze-dun:

Este posibil ca să stabiliți relații diplomatice cu Pakistanul.

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi credem că este chiar folositor.

Tov. Ciu En-lai:

Aș vrea să adaug ceva în legătură cu vizita lui Ayub Chann în Uniunea Sovietică. Ayub Chann ne-a informat de câteva ori că înainte de a vizita Uniunea Sovietică vrea să vină în țara noastră. Si asta tot pentru echilibru.

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi credem că este folositor să stabilim relații diplomatice

cu Pakistanul. Si dacă ei vor dori să le stabilească cu noi, noi vom fi de acord.

Tov. Mao Tze-dun:

Pakistanul pretutindeni caută prieteni.

Tov. Emil Bodnăraș:

Asta este bine.

Tov. Ciu En-lai:

Pakistanul vrea să încheie un tratat cu Turcia și Iran ca aceste țări să iasă din Pactul CENTO. După aceea vrea să atragă la acest tratat Indonezia și Afganistanul.

Tov. Emil Bodnăraș:

Nu știu, Pakistanul participă la Conferința de la Cairo?

Tov. Ciu En-lai:

Nu, pentru că este angajat în CENTO.

Tov. Mao Tze-dun:

Din punct de vedere militar, Pakistanul este o țară angajată iar India este o țară neangajată. In realitate însă, India este angajată, iar Pakistanul este o țară neangajată. De aceea sînt multe lucruri care nu pot fi înțelese la suprafață, trebuie cunoscută esența lor.

Tov. I. Gh. Maurer:

Iranul a trimis acum 2 -3 săptămîni la noi pe fostul premier Ecbal. Am avut cu el o discuție care este foarte interesantă. Noi pînă acum un an nu puteam obține o viză pe un pașaport pentru Iran. Practic nu aveam aproape nici un fel de relații. Acum, acest Ecbal, care conduce Societatea de stat care se ocupă de petrol, a discutat cu noi un cîmp destul de larg de afaceri. Asta înseamnă că Iranul se gîndește la o altă orientare, cel puțin față de noi. După cum cunoaștem, se pare că Ecbal va forma noul guvern iranian.

Tov. Ciu En-lai:

Iranul se teme de emisiunea postului nostru de radio în limba persană, spunînd că s-ar referi la probleme interne ale Iranului.

Tov. Mao Tze-dun:

După cum văd eu, nici Hrușcirov nu o duce prea bine.

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este drept. Dacă nu trăiește bine, este drept să nu trăiască bine, că și-o face singur. Dar din cauza lui nu trăim nici noi cum trebuie. Asta nu mai este drept. Si nouă ne face destule griji.

Tov. Mao Tze-dun:

De fapt trăiți mult mai bine decât trăiește el. Cel puțin nu cumpărați cereale din S.U.A. Cel puțin n-ați stabilit dv. data convocării consfătuirii.

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este adevărat.

Tov. Mao Tze-dun:

Prin aceasta el și-a pus streangul de gît. El vrea ca cele 26 partide să fie prezente acolo pe data de 15 decembrie. Noi spunem: convocați consfătuirea, dar noi nu vom participa. Consfătuirea aceasta este ilegală. Dacă o veți convoca, va fi în defavoarea voastră; dacă nu o veți convoca atunci nu vă va fi ușor pentru că nu vă respectați cuvîntul dat. Premierul nostru spune că acesta este obiceiul lui Hrușciiov, vorbește ceva și nu se ține de cuvînt. Cînd un profesor scrie un articol, el poate să spună că acesta a greșit. Dacă dv. nu participați la consfătuire, care este prevăzută pentru data de 15 decembrie, el nu are ce face.

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este adevărat. El știe că nu participăm. I-am spus și acum.

Tov. Emil Bodnăraș:

Acum nici n-a mai încercat să ne convingă. (rîsete).

Tov. Mao Tze-dun:

De aceea nu trebuie să ascultați ceea ce spune Hrușciiov, crezînd că el va face ceea ce a spus. Adeseori el nu procedează așa. Poziția lui este determinată de anumite condiții: dacă sînt mulți care se ridică împotriva părerilor lui, atunci el n-are ce face. De aceea eu spun că el este un animal cu oase moi, este un animal cu corpul moale, este un om lipsit de caracter. De aceea nu trebuie să ne temem de el. El a spus că posedă o bombă atomică deosebită, a cărei explozie ar putea nimici întreaga lume, în primul rînd cei 650 milioane chinezi. Imediat ce a spus lucrul acesta, după 2 - 3 zile s-au auzit ecouri nefavorabile

145

pentru el din toată lumea. Delegația japoneză a afirmat că de fapt el nu posedă o asemenea armă, el însuși n-a văzut o asemenea armă. Poate a văzut o machetă. Asta a spus delegația Partidului Socialist din Japonia. Pentru că ecourile i-au fost nefavorabile, el a negat de câteva ori că ar fi spus așa ceva. El a spus: oare sînt așa de prost? Inșă japonezii susțin că a spus așa ceva.

Tov. Emil Bodnăraș:

El nu face un lucru numai cînd nu poate. De asta ne-am convins și noi. Dacă poate, el îl face chiar dacă nu este just.

Tov. Mao Tze-dun:

Este adevărat. Dacă sîntem conștienți și vom rezista față de el cu fermitate, el devine un animal cu corpul moale.

Tov. Liu Sao-tzi:

Tovarășii italieni se pronunță ca Hrușcirov să se dea înapoi în problema convocării consfătuirii din 15 decembrie, dar cu obraz curat. În realitate Hrușcirov este un om care nu vrea să-și păstreze obrazul curat. El dă înapoi, fără a-și păstra obrazul curat. În problema crizei din Marea Caraibilor el a dat înapoi și n-a ținut seama de obraz.

Tov. Mao Tze-dun:

Si în problema Berlinului. El a prevăzut la început ca problema Berlinului să fie rezolvată în câteva luni; după aceea a mai amînat câteva luni, iar acum nu mai menționează despre această problemă.

Tov. Liu Sao-tzi:

Si în problema Poloniei a fost așa. A trimis trupe sovietice să lupte împotriva lui Gomulka. Gomulka a rezistat. Noi ne-am exprimat împotrivirea noastră și el a dat înapoi, fără să țină seama de obraz. De aceea noi nu trebuie să ținem seama de obrazul lui, dacă ținem seama de obrazul lui atunci el devine și mai îndrăzneț.

Tov. Mao Tze-dun:

Cînd au avut loc evenimentele din Polonia, un număr mare de conducători sovietici - Hrușcirov, Molotov, Kaganovici, Mi-koian, Malenkov au plecat cu avionul la Varșovia. Avionul a zburat deasupra Varșoviei și Gomulka nu i-a dat voie să aterizeze. După ce a aterizat, Hrușcirov a înjurat pe tovarășii polonezi, spunînd că sînt niște renegați și că au uitat de ajutorul sovietic.

./.

Tov. Ciu En-lai:

Gomulka și Cirankiewicz s-au ridicat și i-au spus: trebuie să țineți seama de faptul că vă aflați pe teritoriul polonez, că noi sîntem gazde și dv. oaspeți. Tovarășul Uang Ping-nan era de față.

Tov. Uang Ping-nan:

După ce a coborît din avion, Hrușcirov s-a dus și a dat mîna cu ofițerii sovietici care se aflau pe aeroport și de abea după aceea s-a dus la conducătorii polonezi, aducîndu-le injurii. Acest lucru s-a petrecut în fața reprezentanților diplomați și a șoferilor de la mașini.

Tov. Mao-Tze-dun:

Cît privește problema Berlinului, Hrușcirov preconiza să aibă loc o conferință a șefilor de guverne care să rezolve această problemă în cîteva luni. Dar țările occidentale n-au dat înapoi. Hrușcirov în schimb a făcut concesii. Hrușcirov a amînat rezolvarea acestei probleme cu cîteva luni, altădată cu alte cîteva luni ș.a.m.d. Țările occidentale și-au dat seama că Hrușcirov se teme foarte mult de popor. Aceasta s-a văzut în mod evident și în timpul evenimentelor din Ungaria. Cînd a avut loc contrarevoluția lui Imre Nagy lui Hrușcirov nu-i erau clare lucrurile. Intregul Birou Politic al P.C.U.S. era de părere să fie retrase trupele sovietice din Ungaria. Aceasta era împotriva părerii partidului nostru, împotriva părerilor tov. Liu Sao-tzi și Den Siao-pin care în acest scop merseseră la Moscova. Părerea noastră era că trebuie să menținem pozițiile acolo și să înăbușim rebeliunea. Sovieticii erau de părere ca trupele sovietice să fie retrase din Ungaria. În această situație, tov. Liu Sao-tzi și Den Siao-pin au spus că întrucît nu mai au treabă, pot pleca a doua zi. A doua zi toți membrii Biroului Politic al PCUS au venit la aeroport și au spus că nu vor mai retrage trupele din Ungaria, ci, dimpotrivă, vor trimite întărituri. Toate acestea s-au întîmplat în curs de două zile. În prima zi au fost de o părere, iar în a doua zi de o altă părere.

Poate aveți și dv. experiență în privința aceasta.

Tov. I. Gh. Maurer:

Din păcate, avem.

Tov. Emil Bodnăraș:

Nu s-ar supăra nimeni dacă și-ar schimba hotărîrea în sens bun, dar nenorocirea este că și-o schimbă în sens rău.

Aceasta atunci cînd poate.

Tov. Mao Tze-dun:

Care este perspectiva CAER-ului?

Tov. I. Gh. Maurer:

Deocamdată anul acesta nu s-a ținut încă consfătuirea primilor secretari și a președinților Consiliilor de Miniștri. Obișnuit această consfătuire se ținea în cursul lunii iulie. Acum sîntem în octombrie și pînă acum n-a suflat nimeni nimic. Noi rămînem la punctele noastre de vedere. I-am spus acest lucru.

În discuțiile pe care le-am avut la Moscova, înainte de plecarea mea la Paris, am discutat lo zile. S-a abordat și problema CAER. Noi am susținut punctul nostru de vedere, am crezut și credem că este just să ne împotrivim oricăror formațiuni suprastatale care să îngăduiască control economic asupra țărilor membre CAER. Am arătat că toate aceste lucruri înseamnă pînă la sfîrșitul sfîrșitului pierderea suveranității țării, pierderea independenței și că deci noi nu putem fi de acord cu aceste forme.

Pe de altă parte, am arătat faptul că organizația aceasta nu cuprinde toate țările socialiste și că trebuie găsite forme convenabile tuturor țărilor socialiste pentru a organiza mai bine ajutorarea reciprocă și colaborarea dintre ele. Adică am discutat pe baza punctului de vedere pe care l-am înfățișat și discutat în martie cînd am venit aici.

Tov. Mao Tze-dun:

Dacă dv. vă mențineți poziția aceasta, atunci drumul dv. este un drum pe care puteți merge în continuare. Pe drumul lui Hrușciiov nu se poate merge. Nu numai țara dv., dar mai multe țări din Europa răsăriteană au început să simtă că acest drum nu este bun. Germanii spun că industria de ceasornice germană este mai bună decît cea sovietică. Acum i se cere lui Ulbricht să închidă fabricile de ceasornice și să importe ceasuri din Uniunea Sovietică.

Tov. I. Gh. Maurer:

Noi sîntem convinși că drumul acesta este bun și din drumul acesta nu ne clintește nimeni. Noi ne hotărîm greu să facem un lucru pentru că judecăm cît se poate de bine înainte, dar cînd am ajuns la concluzia că trebuie să facem un anumit lucru, atunci îl facem în mod hotărît.

Tov. Mao Tze-dun:

În legătură cu CAER-ul, eu prevăd două perspective: o perspectivă este că se va prăbuși, iar o altă perspectivă este că se va lărgi. Nu avem nevoie de CAER, avem nevoie de discuții bilaterale și multilaterale și pe baza aceasta putem colabora.

Tov. I.Gh.Maurer:

Just.

Tov. Mao Tze-dun:

Aceasta este o perspectivă. Dacă nu este perspectiva aceasta, să facem după părerea dv., adică la CAER să participe toate țările socialiste. Să fie incluse China, Coreea, Vietnam, Albania și Cuba. De ce Hrușciov ne înjură că lucrăm de unul singur. Spune că în acest fel nu putem intra în socialism, iar pe de altă parte nu este de acord ca țările socialiste din orient să participe la CAER. Cum credeți, are el vreun argument temeinic? Pe de o parte spune că nu putem construi socialismul de unul singur, iar pe de altă parte el nu este de acord ca toate țările socialiste să participe la această organizație. El știe că lărgirea CAER-ului nu-i este favorabilă, deoarece trebuie să-și schimbe metodele de lucru. El trebuie să țină seama cu adevărat de egalitatea în drepturi și ajutorul reciproc. Nu se va mai putea merge pe drumul creării de organisme suprastatale pentru a controla alte țări. În această privință părțile noastre sînt identice.

Tov. I. Gh.Maurer:

Sînt.

Tov. Mao Tze-dun:

Pînă în prezent noi încă n-am deschis focul. În scrisoarea noastră din 28 februarie am ridicat problema aceasta că CAER trebuie reorganizat și că trebuie să fie revizuit statutul.

Tov. Emil Bodnăraș:

În schimb noi am exprimat această poziție în repetate rînduri - și în scris și verbal - și ulterior și public, după ce am consultat întregul partid și am dezbătut aceste probleme în partid. Asta l-a supărat foarte mult pe Hrușciov. De ce în partid - a spus el? De ce le-am adus în discuția partidului?

Tov. Mao -Tze-dun:

Atunci să vorbim și în fața oamenilor fără de partid, să știe întregul popor.

Tov. Emil Bodnăraș:

Așa am și făcut. Când am publicat articolul lui Valev am pus pe larg aceste probleme pentru ca întregul popor să vadă. Aceasta după ce am publicat Declarația în care este un capitol consacrat acestei probleme.

Tov. Mao Tze-dun:

Am auzit că pe vremea aceea Declarația dv. n-a fost publicată nici în presa chineză și nici în presa sovietică.

Tov. Emil Bodnăraș:

Puține partide au publicat-o: italienii, polonezii, englezii și alte câteva partide.

Tov. Mao Tze-dun:

După ce am ridicat problema revizuirii statutului CAER, Hrușciiov nu s-a mai referit la această problemă în corespondența cu noi?

Tov. Den Siao-pin:

Nu.

Tov. Mao Tze-dun:

Faptul că nu a mai menționat acest lucru constituie o problemă. Lui îi este teamă, nu îndrăznește să vorbească despre această problemă. În viitor, dacă vom avea ocazie, vom menționa problema aceasta - trebuie schimbat Statutul CAER; trebuie să ne ajutăm reciproc pe baza egalității.

Tov. I. Gh. Maurer:

Just.

Tov. Emil Bodnăraș:

Noi credem că asta va fi foarte bine.

Tov. Mao Tze-dun:

Noi ne vom consulta cu tovarășii din Vietnam, din Coreea ca să ridicăm împreună problema schimbării Statutului CAER și a participării la această organizație pe baza liberului consimțământ. În felul acesta îi vom pune o problemă grea.

Tov. Emil Bodnăraș:

Asta este o problemă interesantă. Ei continuă presiunile pe toate liniile - în subcomisii, în diferite organe tehnice - tinzând spre același scop de a institui forme suprastatale.

Tov. I. Gh. Maurer:

Sîntem siliți să verificăm fiecare literă din cadrul lucrărilor tuturor comisiilor din CAER. Tovarășe Mao Tze-dun,

vă rog să credeți că aceasta este o muncă uriașă. Acolo sînt foarte multe comisii, comitete.

Tov. Emil Bodnăraș: Pentru că peste tot sînt capcane.

Tov. Mao Tze-dun:

Ați căzut în capcană pentru că n-ați știut dinainte ce urmărește. Înainte ei nu erau de acord să participăm și noi la această organizație.

Tov. Emil Bodnăraș:

Noi n-am știut. Nouă ni s-a spus altfel.

Tov. I. Gh. Maurer:

Nouă ni s-a spus că nu vreți să participați și noi am spus, bine, dar de ce? Poate Statutul nu este bun. Hai să vedem ce nu este bun, să discutăm cu fiecare țară socialistă și să facem un Statut care să convină tuturor.

Tov. Mao Tze-dun:

Ei spun că noi putem trimite observatori. Acum nu ni se mai permite să trimitem nici observatori. Acum ei se tem de noi, se tem și de observatori. Dacă țara noastră ar deveni membră a CAER, atunci s-ar teme și mai mult.

Tov. I. Gh. Maurer:

Aceasta este și socoteala noastră.

Tov. Emil Bodnăraș:

Noi la fel credem.

Tov. Mao Tze-dun:

Peste o jumătate de an, un an sau mai mult noi vom dezlănțui o ofensivă și ne vom pronunța pentru organizarea unei comisii de ajutor economic reciproc între cele 13 țări socialiste, pe baza egalității. Cred că nu veți fi împotriva?

Tov. I. Gh. Maurer:

Asta este sigur.

Tov. Mao Tze-dun:

Probabil că dv. sînteți de părere că noi ridicăm problema aceasta prea tîrziu.

Tov. I. Gh. Maurer:

Si asta este adevărat.

Tov. Mao Tze-dun:

Prea tîrziu am ridicat-o. Acum trebuie să vă ajungem din urmă. Acesta este un ajutor pentru dv., dar este un ajutor și pentru noi. ./.

Tov. Emil Bodnăraș:

Până atunci noi vom merge înainte pe acest drum și pe această poziție, oricât de greu ar fi, pentru că nu este ușor.

La plecare Mao Tze-dun a transmis salutări cordiale tovarășului Gheorghiu-Dej și celorlalți conducători ai partidului.

Discuțiile s-au terminat la ora 19,40.

10.X.1964

PV. 6 ex.